

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ, ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΛΑΤΩΝ, Πολιτεία 519b-520a

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεύσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἴδια τε καὶ δημοσία, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο . Να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας με παραπομπές στο αρχαίο κείμενο.

1. Όσοι γνώρισαν την αλήθεια δεν μπορούν να κυβερνήσουν ορθά την πολιτεία
2. Σύμφωνα με τον Σωκράτη μόνο οι άριστοι μπορούν να γνωρίσουν το αγαθό
3. Το έργο των ιδρυτών της πόλης ολοκληρώνεται με την θέαση του Αγαθού από τους άριστους.
4. Ο Γλαύκων θεωρεί αδικία την επιβολή στους φιλοσόφους ενός τρόπου ζωής χειρότερου από αυτόν που μπορούν να έχουν

(μονάδες 8)

β. άλλ' ίνα καταχρήται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως. : Σε ποιες λέξεις του αρχαίου κειμένου αναφέρονται οι υπογραμμισμένες αντωνυμίες ; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

B1. τὰς βελτίστας φύσεις , μάθημα μέγιστον, ἰδεῖν, ἀναβῆναι: Αξιοποιώντας τους παραπάνω όρους του κειμένου να εξηγήσετε πώς αντιλαμβάνεται ο Σωκράτης τη θέαση του Αγαθού.

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις φράσεις και δίπλα σε αυτόν το γράμμα της λέξης ή φράσης που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

1. Η 7η Επιστολή του Πλάτωνα αποτελεί
  - α. σημαντική πηγή πληροφοριών για τη ζωή του.
  - β. ένα είδος βιογραφίας του Σωκράτη.
  - γ. μία επιστολή προς τους Αθηναίους φίλους του.
2. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη ο Σωκράτης χρησιμοποίησε κυρίως
  - α. την παραγωγική μέθοδο.
  - β. την επαγωγική μέθοδο.
  - γ. τη διάλεξη.
3. Στο πρώτο στάδιο της αγωγής των φυλάκων επιδιώκεται
  - α. η εξισορρόπηση της μουσικής αγωγής και των μαθηματικών.
  - β. η μελέτη των μαθηματικών.
  - γ. η εξισορρόπηση γυμναστικής και μουσικής αγωγής.
4. Στην Πολιτεία το συμφέρον του ισχυρού καθορίζει το τι είναι δίκαιο σύμφωνα με τον
  - α. Πολέμαρχο.
  - β. Θρασύμαχο.
  - γ. Γλαύκωνα.
5. Στη δικαιοσύνη κατά τον Πλάτωνα εμπεριέχονται τρεις αρετές:

α. η σοφία, η ανδρεία, η σωφροσύνη. **β.** η σοφία, η αυτοκυριαρχία, η νομιμοφροσύνη.
γ. η σοφία, η αυτοκυριαρχία, η σωφροσύνη.

Μονάδες 10

B3. Για κάθε μία από τις λέξεις που ακολουθούν να βρείτε μια ετυμολογικά συγγενή στο αρχαίο κείμενο: **ρήτορας, πρόσχημα, ίχνος, όψη, άνεση.**

Μονάδες 10**B4.****ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Πλάτωνος Νόμοι 715 b-d**

Λέγονται τώρα όλα αυτά μεταξύ μας γι' αυτόν εδώ τον λόγο, για να μη δώσουμε τα αξιώματα της πόλεως σου ούτε επειδή κάποιος είναι πλούσιος ούτε επειδή διαθέτει ένα οποιοδήποτε άλλο από του είδους αυτού πλεονεκτήματα, δύναμη ή μεγάλο παράστημα ή καταγωγή. Αλλά όποιος συμβαίνει να είναι απολύτως υπάκουος στους κείμενους νόμους, σε αυτόν, λέμε, κατά πρώτον είναι σωστό να δίδεται το μεγαλύτερο αξίωμα για την υπηρεσία των νόμων και σ' αυτόν το δεύτερο που επικρατεί κατά δεύτερον λόγο, και ούτω καθ' εξής κατά την ίδια λογική είναι σωστό ν' απονέμονται όλα τα μετά από αυτά επόμενα στη σειρά αξιώματα της πόλεως. Αποκάλεσα, εξάλλου, τώρα τους λεγομένους άρχοντες υπηρέτες των νόμων όχι χάριν φραστικής καινοτομίας, αλλά πιστεύω ότι περισσότερο από κάθε άλλο σ' αυτό βρίσκεται η σωτηρία και το αντίθετο της πόλεως. Σε μια πόλη, πράγματι, στην οποία θα είναι υποχείριος στους άρχοντες και συνεπώς χωρίς κύρος ο νόμος, βλέπω ότι είναι επικείμενη σ' αυτήν η καταστροφή. Ενώ σ' αυτήν στην οποία θα είναι κυρίαρχος απέναντι στους άρχοντες και οι άρχοντες δούλοι του νόμου, βλέπω ολοκάθαρα η σωτηρία και όλα όσα αγαθά έδωσαν οι θεοί στις πόλεις να γίνονται πραγματικότητα.

Μετάφραση Η. Νικολούδης (εκδ. Δαίδαλος)

Αξιοποιώντας στοιχεία του παράλληλου κειμένου και του αρχαίου κειμένου να επισημάνετε ποια είναι η ανώτερη αρχή στην Πλατωνική Πολιτεία και να τεκμηριώσετε πώς η υπακοή σε αυτήν συνιστά προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(Ξενοφῶν, Απομνημονεύματα, Β ΙΙ, 13-14)

Στα Απομνημονεύματα, έργο που διαιρείται σε τέσσερα βιβλία, ο Ξενοφώντας υπερασπίζεται τη μνήμη του φιλοσόφου και δασκάλου του Σωκράτη, μετά την καταδίκη του σε θάνατο από τους συμπολίτες του, και επιχειρεί να φωτίσει την προσωπικότητά του, παραθέτοντας πλούσιο υλικό από την πρακτική διδασκαλία του. Στο παρατιθέμενο απόσπασμα, ο ιστορικός παρουσιάζει τον Σωκράτη να συνομιλεί με τον πρωτότοκο γιο του Λαμπροκλή και με επιχειρήματα να τον πείθει για την αναγκαιότητα να επιδεικνύει σεβασμό προς τη μητέρα του.

Εἶτα τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι παρεσκεύασαι, τὴν δὲ μητέρα τὴν πάντων μάλιστα σε φιλοῦσαν οὐκ οἶει δεῖν θεραπεύειν; Οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὖ πεπονθότας χάριν οὐκ ἀποδόντας, ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθησι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἔᾶ ἄρχειν τούτων, ὥς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως τούτου θύοντος οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τούτου πράξαντος; καὶ νῆ Δία ἐὰν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμήῃ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις. Σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἐὰν σωφρονηῖς, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήση συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητρός, μὴ σε καὶ οὔτοι νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι οὐκ ἐθελήσωσιν εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξῃ μὴ σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσιν, εἶτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῆς. Εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

περιορῶ: ανέχομαι, επιτρέπω **δίκην ἐπιτίθημι:** τιμωρῶ **τὰ ἱερά:** οι θυσίες προς τους θεούς **συγγνώμων:** συγχωρητικός, συγκαταβατικός, αυτός που δείχνει κατανόηση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα: «*Εἶτα τούτων μὲν ... ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις.*».

Μονάδες 20

Γ2. Τι υποστηρίζει ο Σωκράτης στο παραπάνω απόσπασμα, για να πείσει τον γιο του ότι είναι πολλαπλῶς ωφέλιμο για τον ίδιο να σέβεται τη μητέρα του;

Μονάδες 10

Γ3α. Στο απόσπασμα: «*Σὺ οὖν, ὦ παῖ, ... ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῆς.*» να μεταφέρετε (i) την ἀόριστη αντωνυμία στην ίδια πτώση του ἄλλου αριθμοῦ και στο ίδιο γένος, (ii) το τριτόκλιτο επίθετο στον συγκριτικό βαθμό στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό και (iii) να εντοπίσετε τρία ουσιαστικά *α'*, *β'* και *γ'* κλίσης και να γράψετε την ίδια πτώση του ἄλλου αριθμοῦ.

(μονάδες 5)

Γ3β. Να γράψετε τον ζητούμενο τύπο για καθεμιά από τις λέξεις που σας δίνονται:

ἐπιμελεῖσθαι: το *α'* ενικό οριστικής παρατατικού

περιορᾶ: το *γ'* πληθυντικό ευκτικής μέλλοντα

ἐπιτίθησι: το *β'* ενικό υποτακτικής ενεργητικού ενεστώτα

ἀναφανῆς: την προστακτική στον ίδιο χρόνο, πρόσωπο και αριθμό

ὑπολάβοιεν: το *β'* πληθυντικό οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4α. *πάντων, θεραπεύειν, ἀχαριστίας, τοῦτον, ἐν ταῖς δοκιμασίαις, ἀχάριστον:* να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παραπάνω λέξεις.

(μονάδες 6)

Γ4β. *τοὺς πεπονθότας:* να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη μετοχή και να την αναλύσετε σε συντακτικά ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση.

(μονάδες 2)

Γ4γ. Στο απόσπασμα: «*Καὶ νῆ Δία ... δοκιμασίαις,*» να γράψετε την υπόθεση και την απόδοση του υποθετικού λόγου και να προσδιορίσετε το εἶδος του.

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

**ΚΕΦΑΛΩΝΙΤΗ ΑΘΗΝΑ (ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΛΗΡΟ)
ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ)**